

Małgorzata Wojnarowska

Materiały wypracowane przez uczestników seminarium

DZIAŁANIA SZKOŁY W OBSZARZE PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Warszawa, 17 czerwca 2014 r.

Uczniowie zdolni – bogactwo i wyzwanie. (praca w 2 grupach)

Dlaczego bogactwo? (grupa A)

- wzbogacają szkołę swoimi pomysłami, inicjatywami, niekonwencjonalnymi działaniami,
- podejmują wiele działań w szkole i w środowisku,
- dzięki nim dużo się dzieje,
- „zarażają” innych uczniów swoją aktywnością i pomysłami,
- pobudzają nauczycieli do szukania rozmaitych form i metod pracy,
- mobilizują ich do poszukiwań i rozwoju,
- przyczyniają się do budowania pozytywnego wizerunku w środowisku lokalnym (różnorodne osiągnięcia uczniów, akcje, inicjatywy, sukcesy w rozmaitych konkursach, przeglądach, turniejach),
- promują swoją miejscowość, region,
- dzięki nim organ prowadzący jest postrzegany jako ten, który potrafi stworzyć młodym ludziom na swoim terenie znakomite warunki do rozwoju.

Dlaczego wyzwanie? (grupa B)

- wymagający klient, nie zadowolą go rutynowe działania nauczyciela,
- wyzwanie metodyczne i merytoryczne – wymaga wysiłku i dodatkowej pracy (często bez dodatkowej gratyfikacji), a nie każdy nauczyciel jest w stanie podjąć taki wysiłek,
- wyzwanie organizacyjne - wymaga pracy zespołowej, współdziałania (co nie jest łatwe),
- uczniowie zdolni często mają problemy w kontaktach z rówieśnikami, co czasem generuje konflikty, przysparza problemów wychowawcy, pedagogowi itp.

- osobowość ucznia zdolnego może być też źródłem problemów emocjonalnych i kłopotów wychowawczych,
- dyrektor szkoły musi zorganizować kompleksowe wsparcie dla takiego ucznia, zdobyć dodatkowe środki na zajęcia, zapewnić opiekę merytoryczną, a to wymaga dodatkowej pracy, czasu i wysiłku.

Jak wyobrażacie sobie Szkolny System Wspierania Zdolności Uczniów? Spróbujcie przedstawić to w formie schematu, rysunku, symboli itp. (praca w 4 grupach, forma graficzna dowolna)

Grupa I

Gwiazda – w środku uczeń zdolny, a w poszczególnych ramionach gwiazdy: nauczyciele przedmiotów, wychowawca, pedagog/psycholog szkolny, rodzice, rówieśnicy.

Grupa II

Siec powiązań – w środku uczeń zdolny, promieniście skierowane ku niemu strzałki od haseł: konkursy, promocja sukcesów, nauczyciel, wychowawca, dyrektor, koła zainteresowań, biblioteka, psycholog, wsparcie klasy, rodzice.

Grupa III

Sieć powiązań – w środku uczeń zdolny, dookoła podmioty: rodzice, dyrektor, organ prowadzący, wychowawca, nauczyciele, pedagog, rówieśnicy. Uczeń jest z nimi połączony dwukierunkowymi strzałkami, a niektóre podmioty są też powiązane takimi strzałkami ze sobą (połączenia wielokierunkowe)

Grupa IV

Drzewo zdolności – w korzeniach: motywacje, nauczyciel, baza szkoły, specjaliści, szkolenia nauczycieli, środki materialne, organ prowadzący, rówieśnicy, sponsoring, rodzice, a w gałęziach: sukcesy, olimpiady, konkursy, osiągnięcia, rozwój zdolności. W pniu drzewa – uśmiechnięty uczeń.

Jakie podmioty są elementami systemu pracy z uczniem zdolnym w szkole? (burza mózgów)

- dyrektor,
- wychowawca,
- nauczyciel-opiekun,

- pedagog/psycholog szkolny,
- bibliotekarz,
- rodzice.

Zadania poszczególnych podmiotów - elementów systemu (praca w 5 grupach, każda grupa ma inny kolor kartek, na których pisze zadania)

Grupa 1

Zadania dyrektora szkoły

- analiza aktów prawnych w zakresie pracy z uczniem zdolnym,
- zapoznanie z opiniami o uczniach,
- analiza zasobów kadrowych, bazowych, organizacyjnych pod kątem pracy z uczniami zdolnymi,
- przystosowywanie bazy szkoły do potrzeb uczniów zdolnych,
- powołanie zespołów,
- kontakty z instytucjami zewnętrznymi,
- pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych,
- zapewnienie dodatkowych zajęć,
- stworzenie nauczycielom możliwości pogłębiania swojej wiedzy w zakresie pracy z uczniem zdolnym,
- wspieranie i motywowanie nauczycieli w pracy z uczniem zdolnym (finansowe i pozafinansowe),
- nadzorowanie pracy całego systemu wsparcia, pracy zespołów itp.,
- promowanie osiągnięć uczniów,
- promowanie nauczycieli pracujących z uczniem zdolnym,
- ewaluacja procesu wsparcia uczniów zdolnych, sformułowanie wniosków i rekomendacji.

Grupa 2

Zadania wychowawcy:

- analiza dokumentacji ucznia,
- pozyskanie informacji od rodziców na pierwszym spotkaniu (wywiad, ankieta),

- obserwacja ucznia,
- wywiad z uczniem,
- diagnoza pedagogiczna,
- przygotowanie opinii dla poradni,
- zapoznanie z opinią poradni,
- analiza zasobów kadrowych, bazowych, organizacyjnych pod kątem pracy z uczniami zdolnymi,
- pomoc w przygotowaniu indywidualnego programu lub toku nauki (jeśli jest taka potrzeba),
- opracowanie w zespole planu i harmonogramu działań wspierających ucznia zdolnego,
- współpraca z nauczycielami, pedagogiem i poradnią oraz rodzicami ucznia przy planowaniu i realizacji procesu wsparcia,
- wsparcie rodziców ucznia zdolnego,
- współpraca z instytucjami wspierającymi,
- promowanie sukcesów ucznia zdolnego,
- ewaluacja procesu wsparcia, sformułowanie wniosków i rekomendacji.

Grupa 3

Zadania nauczyciela

- obserwacja ucznia,
- wywiad z uczniem,
- diagnoza pedagogiczna,
- przygotowanie opinii dla poradni,
- zapoznanie z opinią poradni,
- analiza zasobów (program, materiały pomocnicze, metody i formy pracy itp.),
- analiza zasobów lokalnego środowiska (baza informacji i kontaktów),
- opracowanie w zespole planu i harmonogramu działań wspierających ucznia zdolnego,
- przygotowanie indywidualnego programu lub toku nauki (jeśli jest taka potrzeba) lub opracowanie programu nauczania uwzględniającego dostosowanie celów, treści, metod i wymagań,
- doskonalenie, samokształcenie w zakresie pracy z uczniem zdolnym,

- współpraca z innymi nauczycielami, wychowawcą, pedagogiem i poradnią oraz rodzicami ucznia przy planowaniu i realizacji procesu wsparcia,
- prowadzenie zajęć dodatkowych,
- dostosowanie celów, treści, metod, form pracy, wymagań i sposobów oceniania do potrzeb ucznia zdolnego,
- pomoc w przygotowaniu ucznia do udziału w konkursach, olimpiadach, przeglądach, turniejach,
- współpraca z instytucjami wspierającymi,
- promowanie sukcesów ucznia zdolnego,
- ewaluacja procesu wsparcia, sformułowanie wniosków i rekomendacji.

Grupa 4

Zadania pedagoga/psychologa szkolnego

- pomoc w zdiagnozowaniu uzdolnień (przy współpracy z poradnią),
- analiza zasobów kadrowych, bazowych, organizacyjnych pod kątem pracy z uczniami zdolnymi,
- pomoc w przygotowaniu indywidualnego programu lub toku nauki (jeśli jest taka potrzeba),
- opracowanie w zespole planu i harmonogramu działań wspierających ucznia zdolnego,
- współpraca z nauczycielami, wychowawcą, poradnią oraz rodzicami ucznia przy planowaniu i realizacji procesu wsparcia,
- prowadzenie specjalistycznych zajęć, dostosowanych do potrzeb uczniów (np. rozwijających kreatywność),
- pomoc rodzicom w efektywnym wspieraniu ucznia zdolnego,
- szkolenia dla nauczycieli na temat specyfiki pracy z takim uczniem,
- pomoc nauczycielom w rozwiązywaniu bieżących problemów w pracy z uczniem zdolnym,
- prowadzenie zajęć wspierających rozwój emocjonalny i społeczny uczniów zdolnych,
- współpraca z instytucjami wspierającymi,
- promowanie sukcesów ucznia zdolnego,
- ewaluacja procesu wsparcia, sformułowanie wniosków i rekomendacji.

Grupa 5

Zadania rodziców:

- dostarczenie jak najwięcej informacji o dziecku, jego predyspozycjach, uzdolnieniach, zainteresowaniach, zajęciach dodatkowych,
- pomoc w zdiagnozowaniu uzdolnień (przy współpracy z poradnią),
- analiza oferty edukacyjnej, zajęć dodatkowych pod kątem potrzeb ucznia,
- analiza zasobów lokalnego środowiska (baza informacji i kontaktów),
- pomoc w opracowaniu planu i harmonogramu działań wspierających ucznia zdolnego,
- pozyskanie wsparcia finansowego, rzeczowego, organizacyjnego, niezbędnego dla rozwoju ucznia zdolnego,
- współpraca z instytucjami wspierającymi,
- promowanie sukcesów ucznia zdolnego,
- ewaluacja procesu wsparcia, sformułowanie wniosków i rekomendacji.

Zapewnienie spójności działań podejmowanych w szkole na rzecz ucznia zdolnego

(praca w 5 grupach)

1. Przegląd zadań przygotowanych w poprzednim ćwiczeniu.
2. Przyporządkowanie ich do kolejnych etapów procesu wsparcia uczniów zdolnych.
3. Dopisanie innych, istotnych zadań, które mają do wykonania poszczególne podmioty.

W wyniku pracy wszystkich grup powstał ogromny, kolorowy plakat, na którym przedstawiono zadania poszczególnych podmiotów, ale tym razem z podziałem na 4 etapy procesu wsparcia:

1. Identyfikacja i diagnoza.
2. Analiza zasobów szkoły.
3. Zaprojektowanie i realizacja procesu wsparcia ucznia.
4. Ewaluacja procesu.

Następnie szukano powiązań wewnątrz tego schematu – kto z kim powinien współpracować przy poszczególnych zadaniach. Potem wskazywano inne podmioty (poza szkołą), które mogą wspierać działania na kolejnych etapach pracy z uczniem zdolnym.

Efekty tego ostatniego etapu pracy można przedstawić tabelarycznie. Poniższe tabele obrazują zadania na różnych etapach wsparcia, realizowane przez rozmaite podmioty (nie wyczerpują pełnego spectrum działań).

I IDENTYFIKACJA (ROZPOZNANIE UCZNIĄ)

Działania na rzecz ucznia zdolnego	Zaangażowane podmioty					Partnerzy zewnętrzni
	Dyrektor	Wychowawca	Nauczyciel	Pedagog	Rodzice	
Analiza dokumentacji ucznia		x		x		
Pozyskanie informacji od rodziców na pierwszym spotkaniu (wywiad, ankieta)		x			x	
Obserwacja ucznia		x	x			
Wywiad z uczniem		x	x	x		

II DIAGNOZA

Działania na rzecz ucznia zdolnego	Zaangażowane podmioty					Partnerzy zewnętrzni
	Dyrektor	Wychowawca	Nauczyciel	Pedagog	Rodzice	
Diagnoza pedagogiczna		x	x	x	x	
Przygotowanie opinii dla poradni		x	x	x	x	
Diagnoza specjalistyczna, wydanie opinii						poradnia psychologiczno-pedagogiczna

Zapoznanie się z opinią o uczniu	x	x	x	x	x	
----------------------------------	---	---	---	---	---	--

III ANALIZA ZASOBÓW SZKOŁY

Działania na rzecz ucznia zdolnego	Zaangażowane podmioty					Partnerzy zewnętrzni
	Dyrektor	Wychowawca	Nauczyciel	Pedagog	Rodzice	
Analiza zasobów bazowo-technicznych szkoły	x	x	x	x		
Analiza zasobów kadrowych	x	x	x	x		
Analiza oferty edukacyjnej, zajęć dodatkowych pod kątem potrzeb ucznia	x	x	x	x	x	
Analiza zasobów nauczycieli (program, materiały pomocnicze, metody i formy pracy itp.)	x		x			
Analiza zasobów lokalnego środowiska (baza informacji i kontaktów)	x	x	x	x	x	instytucje i placówki współpracujące
Pozyskanie wsparcia finansowego, rzeczowego, organizacyjnego	x				x	organ prowadzący, rodzice, sponsorzy

IV ZAPROJEKTOWANIE DZIAŁAŃ WSPIERAJĄCYCH UCZNIĄ ZDOLNEGO

Działania na rzecz ucznia zdolnego	Zaangażowane podmioty					Partnerzy zewnętrzni
	Dyrektor	Wychowawca	Nauczyciel	Pedagog	Rodzice	
Przygotowanie indywidualnego programu lub toku nauki (jeśli jest taka potrzeba)	x	x	x	x	x	poradnia psychologiczno-pedagogiczna
Powołanie zespołu nauczycieli	x					
Opracowanie w zespole planu i harmonogramu działań wspierających ucznia zdolnego	x	x	x	x	x	
Opracowanie programu nauczania uwzględniającego dostosowanie celów, treści, metod i wymagań.			x			
Wsparcie merytoryczne nauczycieli w przygotowaniu do pracy z uczniem, doskonalenie, samokształcenie	x	x	x	x		placówka doskonalenia

V REALIZACJA PROCESU WSPARCIA UCZNIĄ

Działania na rzecz ucznia zdolnego	Zaangażowane podmioty					Partnerzy zewnętrzni
	Dyrektor	Wychowawca	Nauczyciel	Pedagog	Rodzice	
Organizacja zajęć dodatkowych w szkole	x		x			
Dostosowanie celów, treści, metod, form pracy, wymagań i sposobów oceniania			x			

Wsparcie rozwoju emocjonalnego i społecznego ucznia		x	x	x		
Wsparcie rodziców ucznia zdolnego		x		x	x	
Udział w konkursach, olimpiadach, przeglądach, turniejach	x		x		x	KO, uczelnie, placówki kultury
Współpraca z instytucjami wspierającymi	x	x	x	x		organ prowadzący, instytucje i placówki współpracujące
Monitorowanie i nadzór nad procesem wsparcia	x					
Promowanie sukcesów ucznia zdolnego	x	x	x	x	x	

VI EWALUACJA PROCESU WSPARCIA

Działania na rzecz ucznia zdolnego	Zaangażowane podmioty					Partnerzy zewnętrzni
	Dyrektor	Wychowawca	Nauczyciel	Pedagog	Rodzice	
Ewaluacja formatywna	x	x	x	x	x	
Ewaluacja sumatywna	x	x	x	x	x	
Sformułowanie wniosków i rekomendacji	x	x	x	x	x	